

Materiał prasowy

Trybunał obchodzi 20-lecie przystąpienia do Unii Europejskiej dziesięciu państw: nowy ustrojowy moment dla Europy

Spis treści

A.	Ogólne znaczenie	2
	Wstęp	2
	Organizacja i funkcjonowanie	2
	Orzecznictwo historyczne	3
	Charakter spraw i ilość pracy	3
	Ogólne tendencje działalności sędziowskiej (odesłania prejudycjalne) (2004–2024).....	4
	Gmachy.....	7
B.	Polska	8
	1. Członkowie	8
	2. Liczba wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.....	8
	3. Debiut prejudycjalny.....	8
	4. Sztandarowe sprawy.....	8
	5. Sprawy w toku	9

A. Ogólne znaczenie

Wstęp

Wraz z kolejnymi rozszerzeniami instytucja rośnie. Budowanie wspólnej przyszłości dla wszystkich europejskich państw przebiegało stopniowo, od zakończenia drugiej wojny światowej aż do dziś. Licząca w 1957 r. sześć państw założycielskich, Wspólnota Europejska, następnie Unia Europejska (UE), rozrastała się stopniowo i obecnie ma 27 członków.

Spośród wszystkich rozszerzeń to, które nastąpiło w 2004 r., było największe. W dniu 1 maja 2004 r. Unia przyjęła bowiem jednocześnie dziesięć nowych państw członkowskich: Republikę Czeską, Estonię, Cypr, Łotwę, Litwę, Węgry, Malte, Polskę, Słowację i Słowenię. Liczba państw członkowskich wzrosła więc z 15 do 25.

Jak to ważne wydarzenie wpłynęło na instytucję sądowniczą Unii, zwłaszcza pod względem jej organizacji i funkcjonowania oraz obciążenia pracą?

Organizacja i funkcjonowanie

- Mianowano 10 sędziów Trybunału Sprawiedliwości i 10 sędziów Sądu ([akt dotyczący warunków przystąpienia nowych państw członkowskich do Unii Europejskiej](#)).
- Liczba rzeczników generalnych Trybunału Sprawiedliwości nie uległa w 2004 r. zmianie i nadal wynosiła 8. Dopiero w 2013 r. liczba rzeczników generalnych wzrosła do 11 (traktat stanowi, że Trybunał może zwrócić się do Rady, stanowiącej jednomyślnie, o zwiększenie liczby rzeczników generalnych – zgodnie z [deklaracją nr 38 załączoną do traktatu z Lizbony](#)).
- Aby Trybunał Sprawiedliwości i Sąd mogły sprostać wyzwaniom związanym z rozszerzeniem, traktat z Nicei wprowadził szereg zmian mających na celu zintegrowanie nowych sędziów i zarządzanie dodatkową pracą:
  - Opinie rzeczników generalnych nie muszą już być wydawane w każdej sprawie. Jeżeli zatem Trybunał uzna, że w sprawie nie występuje żadna nowa kwestia prawna, może on, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, zdecydować, że sprawa zostanie rozstrzygnięta bez opinii.
  - Wprowadzono zależność między **liczbą państw członkowskich a liczbą sędziów**. W przypadku Trybunału Sprawiedliwości liczba ta jest równa liczbie państw członkowskich. W Sądzie jest ona *co najmniej* równa tej liczbie, co stwarza możliwość ewentualnego zwiększenia liczby jego sędziów.
  - **Utworzono wielką izbę**, mającą zgodnie ze statutem liczyć 13 sędziów (obecnie 15). Temu składowi orzekającemu, rozpoznającemu najważniejsze sprawy, przewodniczy prezes Trybunału; zasiada w nim również wiceprezes.
  - Wprowadzono zmiany **podziału właściwości między Trybunałem Sprawiedliwości a Sądem**: Sąd stał się właściwy do rozpoznawania w pierwszej

instancji wszystkich skarg bezpośrednich, z wyjątkiem niektórych szczególnych spraw.

- Sądowi przyznano właściwość do rozpoznawania **pytań prejudycjalnych** w dziedzinach określonych w statucie. Kompetencja ta nie została dotychczas wprowadzona w życie. Jednakże w listopadzie 2022 r. Trybunał Sprawiedliwości skierował do Parlamentu Europejskiego i Rady wniosek ustawodawczy w sprawie, po pierwsze, przekazania Sądowi właściwości prejudycjalnej Trybunału w sześciu szczególnych dziedzinach (podatku od wartości dodanej, akcyzy, kodeksu celnego, klasyfikacji taryfowej towarów według Nomenklatury scalonej, odszkodowań i pomocy dla pasażerów, a także systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych), a po drugie, rozszerzenia mechanizmu wstępnego przyjmowania do rozpoznania odwołań od orzeczeń Sądu (który pierwotnie wszedł w życie w maju 2019 r.).
- **Liczebność personelu zatrudnionego w instytucji** wynosiła 1010 (w 2000 r.), następnie 1140 (2003), aż osiągnęła 1641 (2004).

Rok	2000	2003	2004	2005	2007	2010	2015	2020	2022	2023
Etaty	1010	1140	1641	1743	1882	1927	1998	2073	2110	2302

- Budżet instytucji również się zwiększył.

Rok	2000	2003	2004	2005	2007	2010	2015	2020	2022	2023
Budżet mln €	131,3	150,6	235	229	272,2	329,3	357,1	436,6	464,8	486

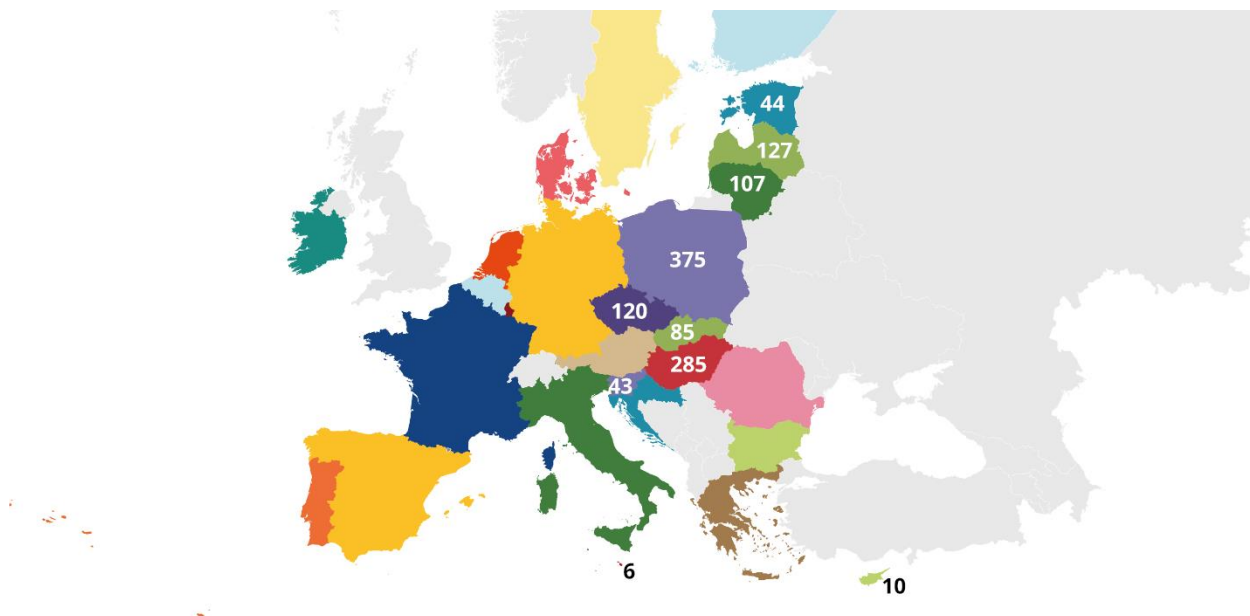
Orzecznictwo historyczne

W związku z rozszerzeniem w 2004 r. Trybunał wyselekcjonował wstępnie 57 wyroków z lat 1954–2000, których tłumaczenia były początkowo sporządzane i weryfikowane przez krajowe ośrodki tłumaczeń oraz finalizowane przez wydziały językowe Trybunału.

(https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_14955/pl/).

Charakter spraw i ilość pracy

- Wkład państw członkowskich, które dołączyły do europejskiego systemu prawnego w 2004 r. był znaczący: od 1 maja 2004 r. do 31 marca 2024 r. sądy dziesięciu przystępujących państw członkowskich wystąpiły łącznie z **1202** odesłaniami prejudycjalnymi.
- Pierwsze pytania prejudycjalne wpłynęły już w 2004 r. (2 sprawy z Węgier).
- Liczba odesłań w pierwszych latach utrzymywała się na stosunkowo niskim poziomie (w 2006 r. mniej niż 10). Potem nastąpił znaczny wzrost (20 w 2008 r., 45 w 2011 r., 65 w 2014 r., 103 w 2020 r.), a następnie liczba ta ustabilizowała się na obecnym poziomie (120 w 2023 r.).

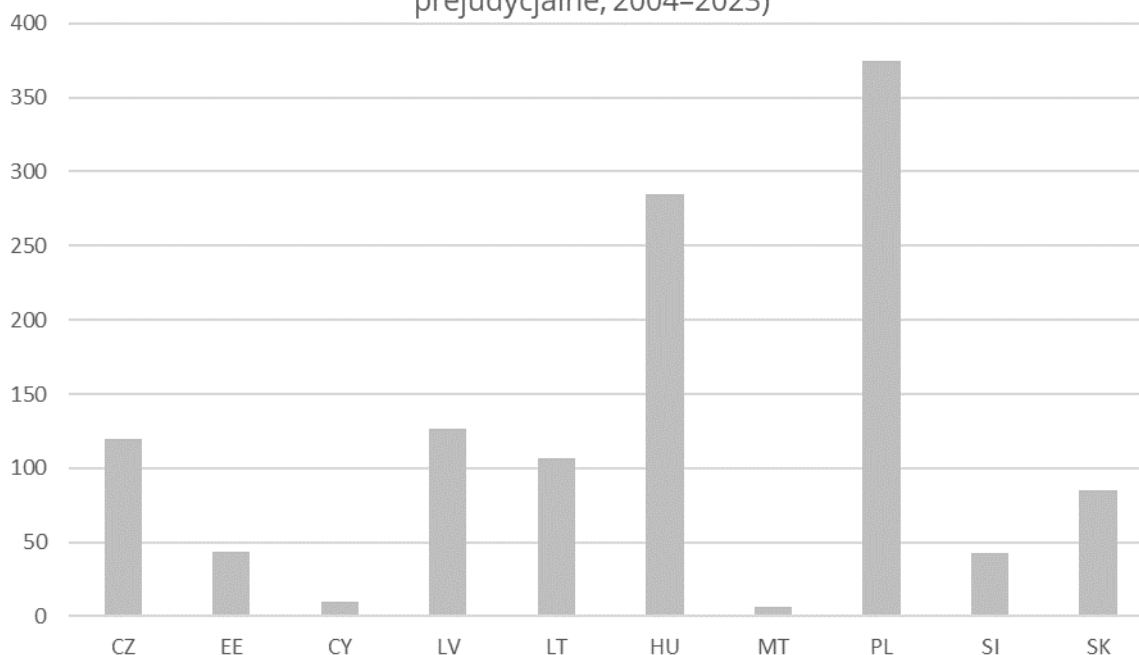

Ogólne tendencje działalności sądowniczej (odesłania prejudycjalne) (2004–2024¹)

Rok	Republika Czeska	Estonia	Cypr	Łotwa	Litwa	Węgry	Malta	Polska	Słowenia	Słowacja
2004	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
2005	1	0	0	0	0	3	0	1	0	0
2006	3	0	0	0	1	4	0	2	0	1
2007	2	2	0	0	1	2	0	7	0	1
2008	1	2	1	3	3	6	0	4	0	0
2009	5	2	1	4	3	10	1	10	2	1
2010	3	0	0	3	2	6	0	8	1	5
2011	5	1	0	10	1	13	0	11	1	3
2012	7	5	0	5	2	18	1	6	0	9
2013	7	3	3	5	10	20	0	11	1	4
2014	6	0	2	7	6	23	0	14	4	3
2015	8	2	0	9	8	14	0	15	5	5
2016	5	1	0	9	8	15	1	19	3	6
2017	4	7	0	5	10	22	0	19	3	6
2018	12	2	1	5	6	29	0	31	2	6
2019	5	3	1	12	7	20	1	39	5	10
2020	9	3	0	17	7	18	0	41	2	6
2021	8	2	0	12	15	17	0	34	7	2
2022	13	4	0	4	6	20	0	39	0	7
2023	12	4	1	15	6	18	2	48	6	8
2024	4	1	0	2	5	5	0	16	1	2
Suma	120	44	10	127	107	285	6	375	43	85

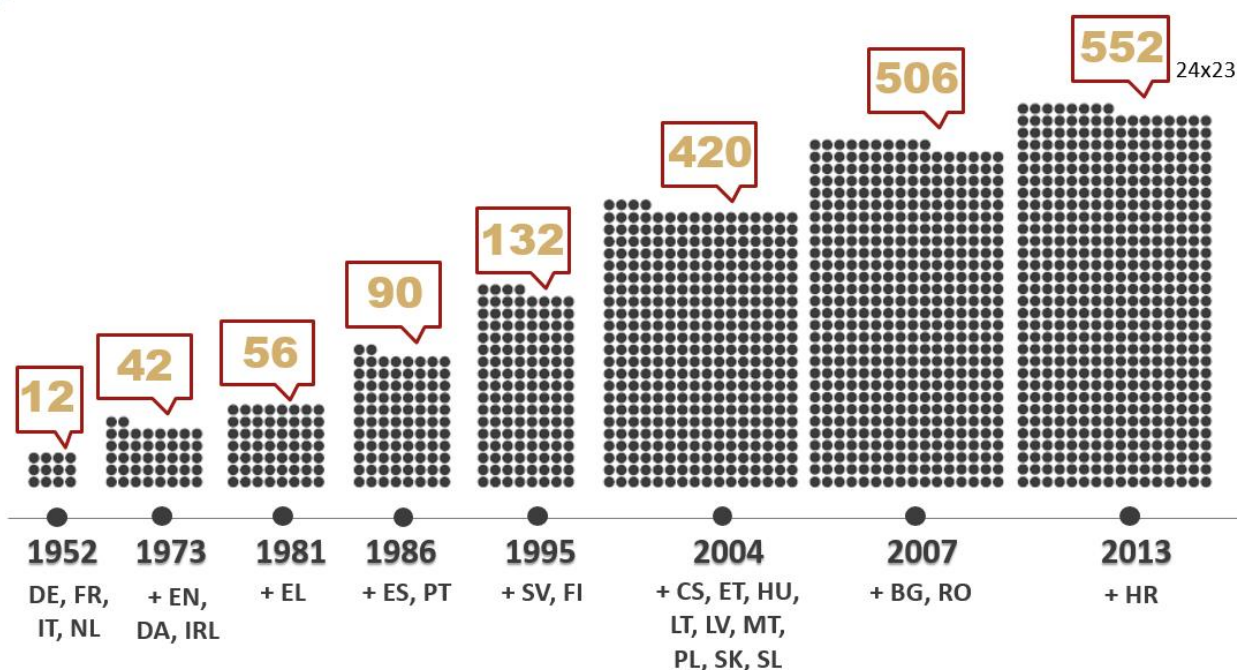
¹ Na dzień 31 marca 2024 r.

Ogólne tendencje działalności sądowniczej (odesłania prejudycjalne, 2004–2023)

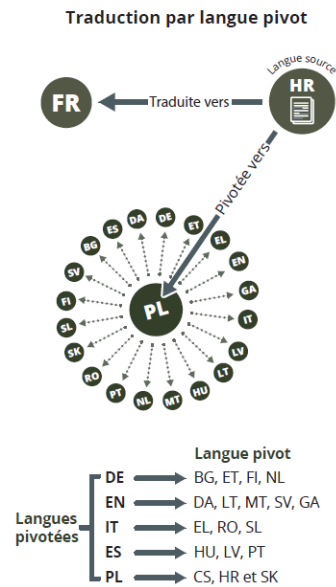
- Rozszerzenie w 2004 r. miało również znaczący wpływ na **system językowy** Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- Gdy w 1952 r. powstała Wspólnota Gospodarcza Węgla i Stali (EWWiS), miała ona cztery języki urzędowe. Ich liczba powiększała się wraz z kolejnymi rozszerzeniami: do 7 języków urzędowych w 1974 r., 8 w 1981 r., 10 w 1986 r., 12 w 1995 r. **i do łącznie 21 języków urzędowych w 2004 r.** Późniejsze rozszerzenia podniosły tę liczbę do 24 języków urzędowych.
- Sprawy mogą być wnoszone do Trybunału Sprawiedliwości i Sądu w każdym z 24 języków urzędowych i, z zastrzeżeniem wyjątków, orzeczenia obu sądów są dostępne w 24 językach. Jest to zasada pełnej wielojęzyczności.
- *„Trybunał ustanawia służbę tłumaczeniową, w której skład wchodzi eksperci posiadający odpowiednie wykształcenie prawnicze i gruntowną znajomość kilku języków urzędowych Unii Europejskiej” (art. 42 regulaminu postępowania).*
- Wzrost liczby języków urzędowych spowodował ogromny wzrost liczby kombinacji językowych: z 12 w 1952 r. do 420 w 2004 r. (a obecnie 552).

KOMBINACJE JĘZYKOWE

- Po rozszerzeniu w 2004 r. Trybunał i Sąd stopniowo wdrażały szereg środków mających na celu zwiększenie wydajności i przeciwdziałanie przeciążeniu w zakresie tłumaczeń. W związku z tym zrewidowały swoją praktykę publikowania wyroków i postanowień (publikacja selektywna). Podążając w tym samym kierunku, zredukowano długość tłumaczonych dokumentów i zniesiono sprawozdanie na rozprawę Trybunału. Ponadto od 2013 r. Sąd może zdecydować o opublikowaniu wyroku *in extenso* wyłącznie w języku postępowania, a w innych językach opublikować fragmenty, zawierające jedynie te punkty wyroku, których publikację uzna za stosowną. W 2014 r. uzyskano dzięki temu redukcję obciążenia pracą tłumaczeniową o 40 %.
- Innym środkiem przyjętym w związku z rozszerzeniem w 2004 r. jest wprowadzenie systemu tłumaczenia przez tzw. języki „pivot”, zamiast bezpośredniego tłumaczenia z języka oryginału. Aby zaradzić mnogości kombinacji językowych wynikającej ze wzrostu liczby języków urzędowych, postanowiono, że w braku możliwości bezpośredniego tłumaczenia, tłumaczenie będzie dokonywane za pośrednictwem języka niemieckiego, angielskiego, hiszpańskiego, włoskiego, a od 2019 r. – polskiego. Języki te są nazywane językami „pivot”, ponieważ to na jeden z tych pięciu języków, zgodnie z wcześniej ustalonymi kombinacjami, tłumaczy się teksty sporządzone w każdym innym języku, które są następnie tłumaczone na docelowe języki, zgodnie z poniższym schematem. Ze względu na szczególną rolę francuskiego (języka dyskusji sędziów podczas postępowania) tłumaczenie z języka francuskiego na wszystkie pozostałe języki jest zawsze bezpośrednie. Dział tłumaczy prawniczych języka francuskiego obsługuje wszystkie języki urzędowe UE.

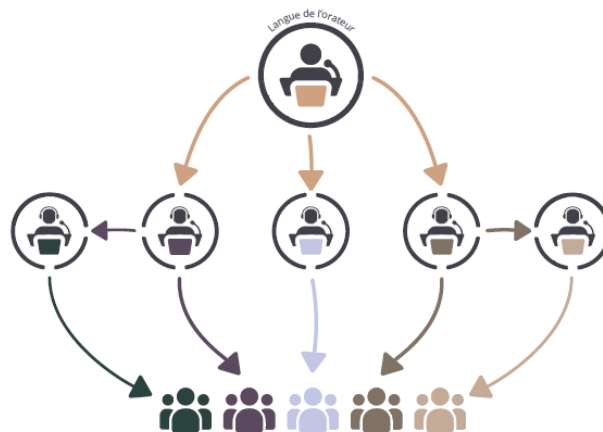
[INFOGRAPHIE „Tłumaczenie poprzez języki pivot”]

- Z kolei tłumacze ustni, dla zapewnienia tłumaczenia ustnego nawet w najmniej powszechnych kombinacjach językowych coraz częściej korzystają z technik tłumaczenia ustnego zwanych „relay” i „retour”. W pierwszym przypadku tłumaczenie ustne odbywa się nie bezpośrednio z języka wypowiedzi, lecz z tłumaczenia innego tłumacza; w drugim przypadku tłumaczenie ustne zleca się tłumaczowi z języka, który jest dla niego językiem ojczystym, będącemu w stanie przetłumaczyć wypowiedź na inny język.

[INFOGRAPHIE „Tłumaczenie ustne bezpośrednio lub »relay«”]

Interprétation directe ou par langue relais

Gmachy

Jeśli chodzi o gmachy, w których mieści się Trybunał, w związku z rozszerzeniem z 2004 r. rozbudowano i wyremontowano pałac sprawiedliwości, zajmowany od 1972 r. przez Trybunał w Luksemburgu na płaskowyżu Kirchberg (zob. historia gmachów: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/p1_3943801).

B. Polska

1. Członkowie

Członkowie Trybunału Sprawiedliwości	
Maciej Szpunar	Rzecznik generalny od 23 października 2013 r., pierwszy rzecznik generalny od 11 października 2018 r.
Marek Safjan	Sędzia od 7 października 2009 r. do 31 stycznia 2024 r.
Jerzy Makarczyk	Sędzia od 11 maja 2004 r. do 6 października 2009 r.
Członkowie Sądu	
Krystyna Kowalik-Bańczyk	Sędzia od 19 września 2016 r.; prezes izby od 19 września 2022 r.
Nina Półtorak	Sędzia od 13 kwietnia 2016 r.
Irena Wiszniewska-Białecka	Sędzia od 12 maja 2004 r. do 19 września 2016 r.
Członek Sądu do spraw Służby Publicznej	
Irena Boruta	Sędzia od 6 października 2005 r. do 7 października 2013 r.

2. Liczba wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Ogółem
Złożone przez sądy z Polski	-	1	2	7	4	10	8	11	6	11	14	15	19	19	31	39	41	34	39	48	359
Złożone przez wszystkie państwa członkowskie	249	221	251	265	288	302	385	423	404	450	428	436	470	533	568	641	557	567	564	518	8520

3. Debiut prejudycjalny

Sprawa [C-313/05 Brzeziński](#) – [wyrok](#) Trybunału z dnia 18 stycznia 2007 r.; komunikat prasowy nr [4/07](#)

Sprawa ta dotyczyła zgodności z prawem Unii polskich przepisów dotyczących opodatkowania podatkiem akcyzowym samochodów osobowych przy pierwszej rejestracji po zakupie w innym państwie członkowskim. Dała ona Trybunałowi Sprawiedliwości możliwość przypomnienia niuansów prawa europejskiego w dziedzinie cel, opłat o skutku równoważnym i podatków wewnętrznych.

4. Sztandarowe sprawy

Sprawa [C-260/18 Dziubak](#) – komunikat prasowy nr [129/19](#)

Sprawa [C-520/21](#) *Bank M.* – komunikat prasowy nr [99/23](#)

Sprawy połączone [C-585/18](#) *A.K.*, [C-624/18](#) *CP* i [C-625/18](#) *DO* – komunikat prasowy nr [145/19](#)

Sprawa [C-824/18](#) *A.B. i in. (Powołanie sędziów Sądu Najwyższego – odwołanie)* – komunikat prasowy nr [31/21](#)

Sprawa [C-487/19](#) *W. Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – powołanie)* – komunikat prasowy nr [173/21](#)

Sprawa [C-192/18](#) *Komisja/Polska (Niezależność sądów powszechnych)* – komunikat prasowy nr [134/19](#)

Sprawa [C-791/19](#) *Komisja/Polska (System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów)* – komunikat prasowy nr [130/21](#)

Sprawa [C-204/21](#) *Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów)* – komunikaty prasowe nr [127/21](#), [192/21](#), [65/23](#) i [89/23](#)

Sprawa [C-157/21](#) *Polska/Parlament i Rada* – komunikat prasowy nr [28/22](#)

Sprawa [C-441/17](#) *Komisja/Polska (Puszcza Białowiecka)* – komunikaty prasowe nr [122/17](#) i [48/18](#)

Sprawa [C-356/21](#) *TP (Montażysta obrazu i dźwięku pracujący dla telewizji publicznej)* – komunikat prasowy nr [6/23](#)

5. Sprawy w toku

Sprawa [C-713/23](#) *Wojewoda Mazowiecki*

JC-T, posiadający podwójne obywatelstwo polskie i niemieckie, i MT, obywatel polski, zawarli związek małżeński w Niemczech. Chcąc zamieszkiwać w Polsce jako małżeństwo, zwrócili się do kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Warszawie o transkrypcję ich aktu małżeństwa, wydanego przez organy niemieckie, do polskich ksiąg stanu cywilnego. Wniosek ten został oddalony ze względu na to, że transkrypcja aktu małżeństwa osób tej samej płci naruszyłaby podstawowe zasady polskiego porządku prawnego. Rozpoznający skargę na decyzję kierownika Urzędu Stanu Cywilnego polski Naczelny Sąd Administracyjny zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy odmowa przeniesienia rozpatrywanego aktu stanu cywilnego do krajowego rejestru nie narusza prawa Unii.

Sprawa [C-693/22](#) *I. (Sprzedaż bazy danych)*

Polski sąd zwraca się do Trybunału z pytaniem, czy ogólne rozporządzenie o ochronie danych (RODO) zezwala komornikowi sądowemu na sprzedaż w postępowaniu egzekucyjnym baz danych zawierających dane osobowe setek tysięcy osób (użytkowników platformy internetowej) bez ich zgody.